حالىق تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۋ، ەڭ تومەنگى شەكتەن تۇسىرمەۋ

ـــ "التىنى قامتاماسىز ەتۋ" جەلىلەس شولۇڭنداعى حالقتىڭ نەگىزگى تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۋ جونىندە

جۇڭگو ەكونومىكاسىنا جاڭا نازار

□ شىنحۇا اگەنتتىگىنىڭ تىلشىلەرى ۋاڭ يوۋلىڭ، فان شي

تۇسىنان تۇىلعان جاڭا تيپتى ايدارشا ۋيرۇس وكپە قابىنۇ ىندەتى ەلمىزدىڭ ەكونومىكالىق، قوعامدىق داموۋىنا جانە حالىق تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۋ قىزمەتىنە از بولماعان سىن ـ سايىس اكەلدى. كۇردەلى جاعداي الدىندا، حالىق تۇرمىسىنداعى ءجىتى قاداعالانىپ وتىرعان ىستەر ـ گە قالاي جاۋاپ قايتارۋ كەرەك؟

تاياۋدا، ورتالىق كوميتەت ساياسي بيۋروسى ءماجلىس اشىپ، "حالقتىڭ نەگىزگى تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۋدى" العا قويىپ، حالىق تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۋ قىزمەتىن شىنايى ويدا ـ عداي ىستەپ، حالىق تۇرمىسىن ەڭ تومەنگى شەكتەن تۇسىرمەۋدى باسا دارىپتەدى.

جۇمىستاندىرۋدىڭ نەگىزگى كۇيىن امالدىڭ بارىنشا ورنىقتىردى

جۇمىستاندىرۋ ـــ حالىق تۇرمىسىنىڭ نەگىزى، بايلىقتىڭ قايناري. ىندەت ىقپالى الدىندا، ورتالىق پەن جەرگىلىكتى ورىن كوپ ءتۇرلى شارانى قاتار قولدانىپ، جۇمىستانۋدىڭ نەگىزگى كۇيىن امالدىڭ بارىنشا ورنىقتىردى.

"كەشىرىم ەتۋ، ازايتۋ، كەشەۋىلدەتۋ، قايتارۋ، تولىقتاۋ"، كاسىپورىندارعا كومەكتەسپ، قىزمەت ورنىن ورنىقتىرۋعا ناقتى اقشالاي كومەك كورسەتتى. بيىل 2 ـ ايدان 3 ـ ايعا دەيىن، ەلەمىزدىڭ قوعامدىق قامسىزداندىرۋىنىڭ كاسىپورىندارعا كومەكتەسپ "كەشىرىم ەتۋ، ازايتۋ، كەشەۋىلدەتۋ" ارەكەتى قوعامدىق قامسىزداندىرۋ اقسىنان 232 ميلليارد 900 ميلليون يۋاندى ازايتىپ، كەشىرىم ەتىپ، تاپسىراتىن 28 ميلليارد 600 ميلليون يۋاندى كەشەۋىلدەتىپ، كاسىپورىندارداڭ قارجى قىسىمىن باسەڭدەتۋدە، كاسىپورىندارداڭ ءوندىرىستى تەز ارادا قالپىنا كەلتىرۋىنە كومەكتەسۋدە بەلسەندى رول اتقاردى.

كاسىپورىنداردىڭ ادام ىستەتۋ ورنالاستىرۋىن قامتاماسىز ەتۋدەن، شارۋا جۇمىسكەرلەرداڭ قىزمەت ورنىنا ورالىپ، جۇمىستى قالپىنا كەلتىرۋىنە قىزمەت ەتۋدەگى قامتاماسىز ەتۋگە دەيىن، جەر ـ جەر ساياساتتىق "كەشەندى شارانى" اتقارىپ، جۇمىستاڭ، ءوندىرىستىڭ قالپىنا كەلۋىن جالپى بەتتىك دەڭگەيدە تۇرلەندىرۋ. قازىرگە دەيىن، "تۇيىننەن تۇيىنگە" شارۋا جۇمىسكەرلەرىنەن 5 ميلليون 900 مىڭ ادام جەتكىزىلدى. ەلەمىزدە كولەمدەنگەن ونەركاسىپ كاسىپورىندارىنىڭ ورتاشا جۇمىس باستاۋ مولشەرى 99%كە جەتتى، حالقتىق كاسىپورىندارداڭ جۇمىس باستاۋ مولشەرى 91.39%كە جەتتى، ورتا، شاعىن كاسىپورىندارداڭ جۇمىس باستاۋ مولشەرى 84%كە جەتتى.

بيىل ەلىمىزدە جوعارى مەكتەپتەن وقۋ تاۋسىتىن وقۋشىلار 8 ميلليون 740 مىڭ ادامعا جەتتى، تاريحتاعى ەڭ جوعارى دەڭگەيگە كوتەرىلدى. جوعارى مەكتەپتەردەن وقۋ تاۋسقان وقۋشىلارعا مەڭزەس، ەلىمىز ورتا، شاعىن، ۇساق كاسىپورىندارىنا جۇمىسقا قابىلداۋعا شابىتتاندىرۋ قوسىمشا قاراجات ساياساتىن شىعارىپ، مەملەكەت مەنشىگىندەگى كاسىپورىندارداڭ، ءسورىندارىنىڭ قىزمەتكەر قابىلداۋ كولەمىن، نەگىزگى ساتىنىڭ تۇرلەرگە قابىلداۋ كولەمىن، اسكەرلىككە شاقىرتىلۋ كولەمىن جانە جۇمىستانۋ بوينشا پراكتيكا جاساۋ كولەمىن كەڭەيتەدى ءارى عىلمي زەرتتەۋ كومەكشىسى قىزمەت ورنىن اشىپ، نەگىزگى ساتى وقىتۋشىلارى جانە شيپاگەرلەر، سەسترالار قوسىنىن تولقتايدى، سونەمەن بىرگە وقۋ تاۋسقان وقۋشىلاردىڭ الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەت وتەۋ قاجەتىن ويلاسترا جۇمىستانۋىنا، شارۋاشىلىق قۇرۇنا شابىت بەرەدى.

ەلىمىزدە 290 ميلليون شارۋا جۇمىسكەرى بار، مۇنىڭ ىشىندە 170 ميلليون ادام سىرتقا شعىپ جۇمىس ىستەيدى. ىندەت الدىندا جەر ـ جەر باۋلۋدى كۇشەيتۋ، ەڭبەكشىلەردىڭ كاسىپتىك شەبەرلىگىن جوعارىلاتۋ جاعىنا كۇش سالۋدا. ادام كۇشى بايلىعى جانە قوعامدىق قامتاماسىزدانۋدىڭ مينيسترلىگىنىڭ ينفورماتسيا سىندا كورسەتىلۋىنشە، 4 ـ ايدىڭ 17 ـ كۇنىنە دەيىن 31 ولكە ينتەرنەت جەلىسىندە شەبەرلىككە باۋلۋ تەكشەسىنىڭ اتىن جانە سايت ادرەسىن جاريالاعان ءارى كاسىپتىك شەبەرلىكتى جوعارىلاتۋ ارەكەتىنە باۋلۋ قۇرىلمدارىنىڭ مازمۇنىنا ەڭگىزگەن، مۇندا جالپى 893 تەكشە قۇرىلعان، جالپى ساباق سانى 20 مىڭعا تاياعان، ساياتىن كاسىپتەر (جۇمىس ءتۇرى) 100دەن اسقان، قىزمەت ورنى شەبەرلىك بولىگى 1000نان اسقان، جىينى 240 مىڭ ساباق ۇاقىتىنا تاياعان. كەزەكتە، بۇكىل ەلدە ينتەرنەت جەلىسى تەكشەسىندە ناق اتىمەن تىركەلگەن جالپى ادام (رەت) 5 ميلليون 900 مىڭنان اسقان.

كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ مىندەتىن دەر كەزىندە ورىندالۋعا شنايى كەپىلدىك ەتتى

بيىل كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋدىڭ ياقتالار جىلى. كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ مىندەتىن دەر كەزىندە، جاپپاي ورىندالۋعا شنايى كەپىلدىك ەتۋ ءۇشىن، تۇتاس مەملەكەتتە جوعارى مەن تومەن جەدەل ارەكەتتەنىپ، ءبىر قىدىرۋ "معمم" قامال الۋ شارالارىن شعاردى.

جۇمىستى قالپىنا كەلتىرۋگە شۇعىل قاجەتتى زاتتىق ماتەريالدار مەن جابدىقتارعا شنايى كەپىلدىك ەتۋ ءۇشىن، ءارقايسى تاراۋلار جان ـ جاقتىلى سايىساتتار شعاردى. قاتىناس ـ تاسىمال مينيسترلىگى، اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل ـ قىستاق مينيسترلىگى كوكتەمگى اۋىل شارۋاشىلىعى ءوندىرىس زاتتىق ماتەرىالدارىن جانە اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينالارىن، قۇرالدارىن وتكەرمەلەپ تاسىمالداۋدى شۇعىل تاسىمالداۋ جاسىل ارناسى سايات كولەمىنە ەنگىزىپ، زاتتىق ماتەريالدار مەن اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينالارىن، قۇرالدارىن تاسىمالدايتىن اۋتوكولىكتەردى توقتاتپاۋعا، تەكسەرمەۋگە، اقى الماۋعا شنايى كەپىلدىك ەتپە، الدىمەن وتكىزۋدى تالاپ ەتتى.

قالانىڭ "كوجە قاتىعىمەن"، "استىعىمەن" ۇشتاسترۋدا جۇپ قۇراۋعا كومەكتەسپ، ينتەرنەت جەلىسىندە ەلەكترونداق ساۋداعا سۇيەندى، ينتەرنەت جەلىسىنىڭ سىرتىندا ارنالۋلى دۇكەن قۇردى... ىندەت سەبەبىنەن "ساتۋ قىين" بولۋ ماسەلەسىنە مەڭزەس، مەملەكەتتىك كەڭەس كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ ەلەكتر ستانسيالارىنىڭ كىرىسىن بولسكە سالۋدى جۇيەلىلەندىرۋمەن بىرلەستىرىپ الەۋمەتتىك يگىلىك قىزمەت ورنىن اشىپ، ىندەت سەبەبىنەن ۇاقىتشا سىرتقا شعىپ جۇمىس ىستەۋگە امالسىز قالعان كەدەي ەڭبەككۇشتەردى ۇيلەسىمدى ورنالاستىرۋ.

ەڭ جاڭا ساندى مالىمەتتە كورسەتىلۋىنشە، 4 ـ ايدىڭ 10 ـ كۇنىنە دەيىن، ەلىمىزدە سىرتقا شعىپ جۇمىس ىستەگەن كەدەي ەڭبەككۇشتەر 23 ميلليون ادامنان اسىپ، وتكەن جىلى سىرتقا شعىپ جۇمىس ىستەگەندەردىڭ جالپى سانىنىڭ 86%ىن ۇستاعان.

كەيبىر وڭىرلەردە اۋىل ـ قىستاقتاردىڭ كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ نىسانىنداعى ءالى دە جۇمىستى تولىق قالپىنا كەلتىرمەدى. قايتكەندە كەدەيلىكتەن ارىلتۇ قارجىسىن دەر كەزىندە تيانەقتاندىرىپ، نىسان جۇمىسىن ەرتەرەك باستاپ، ءونىمىن ەرتەرەك كورۋگە بولادى؟

قازىنا مينيسترلىگى سياقتى ورىندار مىنانى ايقىندادى: 2020 ـ جىلى جاڭادان ارتتىرىلعان ورتالىق قازىنانىڭ كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ ارنالۋلى قارجىسىن